

Despre caritate din perspectiva unui proiect socio-cultural

Elisaveta DRĂGHICI¹
Simona Nastasia CALU²

Abstract

Studiul de față urmărește evaluarea unui proiect socio-cultural pe tema carității derulat în penitenciar. Proiectul a îmbinat activitatea educativ-culturală a bibliotecii cu activitatea de asistență psiho-socială a penitenciarului și a fost derulat cu un grup de persoane private de libertate, cu scopul de a asigura consolidarea valorilor umane (caritatea) și sensibilizarea pe o tematică stabilită pentru a obține o modelare a atitudinilor de solidaritate. Folosindu-se lucrul cu grupul mic s-a recurs, ca modalitate de lucru, la discuții pe tema carității, realizarea de produs (acțiunea caritabilă) și la evaluarea proiectului derulat. Evaluarea proiectului facilitează identificarea plusurilor și minusurilor în implementarea acțiunii. Studiul prezent arată caracteristicile lucrului cu grupul de persoane private de libertate și efectele acțiunii asupra participanților, precum și specificul îmbinării elementelor educativ-culturale oferite de biblioteca publică cu cele ale intervenției de asistență socială ale penitenciarului.

The present study has as a purpose the evaluation of a social and cultural project which takes place in a penitentiary and which deals with the theme of charity. The project has combined the educational and cultural activity in the library and the psychological and social assistance activity of the penitentiary and it has been conducted with a group of inmates. Its purpose was to assure the human values consolidation (charity) and the awareness on a given topic in order to obtain fellowship responsibility skills. Using the work with a small group, it resorted to discussions on the charity theme, the accomplishment of the result (the charity action) and to the evaluation of the project. The project evaluation makes the plus and the minus identification easy. The present study shows the characteristics of the work with the group of inmates, the effects of the action upon the participants and the particularities of combining the cultural and educational elements offered by the public library with those of the social assistance intervention of the penitentiary.

Cuvinte cheie: PERSOANE PRIVATE DE LIBERTATE, PROIECT SOCIAL, PROIECT CULTURAL, PARTENERIAT, EVALUARE.

¹ Bibliotecar, Biblioteca Județeană *Panait Istrati* Brăila.

² Penitenciarul Brăila, simona.calu@anp.gov.ro.

INTRODUCERE

Colaborările penitenciarelor cu diferiți parteneri din comunitate pot îmbrăca diferite forme, în funcție de obiectivele urmărite. Un parteneriat specific este cel dintre un penitenciar și o bibliotecă publică, acțiunile fiind orientate în scopul utilizării informației și a acțiunilor cultural-educative elaborate de biblioteci în facilitarea intervenției personalului penitenciarului în sfera asistenței psiho-sociale a persoanelor private de libertate.

Comparând rolurile pe care le au cele două entități menționate mai sus, invocăm afirmația lui Giddens conform căreia „principiul care stă la baza sistemului penitenciar este acela de „ameliorare” a individului, pentru a juca un rol adecvat în societate”³, și pe a lui Regneală care consideră că „bibliotecile au îndeplinit întotdeauna un rol educativ”⁴, recunoaștem astfel contribuția fiecăreia dintre cele două instituții, orientată spre scop comun: dezvoltarea indivizilor.

O modalitate de lucru orientată spre oferirea unui suport persoanelor private de libertate în scopul participării lor la viața socială, după punerea în libertate, în cadre acceptate social, este de a derula acțiuni adresate unui grup (de mărime mică), în cadrul unui proiect. Raportându-ne la clasificarea prezentată de I. Durnescu (pe baza teoriilor lui Smith și Berlin), clasificare ce împarte grupurile de lucru în trei categorii, în funcție de scopul stabilit, respectiv: *grupuri de remediu sau de promovare a schimbării* (pentru a obține o bună funcționare socială a indivizilor), *grupuri de întâlnire* (orientate spre asigurarea oportunității exprimării sentimentelor și a gândurilor) și *grup cu scop social* (centrate pe rezolvarea unor probleme).⁵ Am ales să lucrăm cu prima categorie – grup de promovare a schimbării.

În planificare acțiunilor cu scopul reintegrării sociale un rol semnificativ îl are capacitatea de influențare a cuvintelor și faptelor. Conduita de viață, așa cum se arată în lucrarea lui Bera m. și Lamy, suportă efecte din partea „influenței raționale a unui cuvânt sau a unei expresii”⁶, ca urmare acțiunile întreprinse ce presupun analiza teoretică a unei teme, schimburile de impresii, opinii, exemplificare verbală etc. produc unele efecte asupra interlocutorilor (în cazul nostru al deținuților).

Utilizând un produs de natură informațională și culturală (literatura pe o anumită tematică, teorii susținute de specialiști, biografii ale unor personalități cu rol important într-un domeniu) biblioteca publică utilizează aceste produse culturale ca instrumente de modelare a unor „conștiințe” în speranța că vor fi efecte pozitive într-un viitor apropiat sau îndepărtat asupra conduitei persoanei private de libertate. Căci, ceea ce este acumulat de-a lungul timpului la nivel social (prin învățare sau trăire efectivă), poate căpăta valoare de patrimoniu „înglobând valori naționale și istorice, de interes general, care depășește particularismul și interesele private”, fiind asimilate la nivel de individ în măsura în care acesta este orientat (îndrumat) către valorile amintite. Efectul obținut constă în „dezvoltarea conjugată a unei etici a responsabilității și a unei etici a convingerii: generațiile devin depozitarele și păzitoarele unui lucru care le depășește, ale unei cauze pe care o apără”⁷.

Pe lângă aceste efecte axiologice ale actului cultural, care se produc la nivel de individ sau de grup, se înregistrează și alte efecte și anume: emoționale și fiziologice, psihologice și identitare, cognitive⁸.

Una din valorile social-umane este caritatea – disponibilitatea de a ajuta semenii izvorâtă dintr-o motivație intrinsecă, cu rădăcini în sentimentul altruist. Dacă ne gândim la determinanți construirii sistemului de valori ai unui individ, suntem puși în situația de a

³ Giddens, A., (2001), *Sociologie*, București, Ed. Bic ALL, , p. 205.

⁴ Regneală, M.. (2001), *Studii de biblioteconomie*, Constanța, Ed. Ex Ponto, p. 17.

⁵ Durnescu, I., (2009), *Asistența socială în penitenciar*, Iași, Ed. Polirom, p. 136.

⁶ Béra, M., Lamy, Y., (2008), *Sociologia culturii*, București, Ed. Institutul European, p. 61.

⁷ Béra, M., Lamy, Y., (2008), *Sociologia culturii*, București, Ed. Institutul European, p. 74.

⁸ Béra, M., Lamy, Y., (2008), *Sociologia culturii*, București, Ed. Institutul European, p. 77.

analiza dezvoltarea umană din momentul nașterii oricărui individ, până la formarea sa ca adult, trecând prin etapele intermediare: educația din familie, educația școlară, lecția publică (ceea ce vede la cei din jur), experiența personală. Toate aceste „condiționări sociale”⁹ conduc la un sistem individual de valori. Apelul la altruism cu rezultat caritatea, pe parcursul vieții unui individ dezvoltă sentimente față de semenii și la scară largă, solidaritate.

REPERE METODOLOGICE

În acțiunea noastră am optat pentru „grup de remediu sau de promovare a schimbării”, întrucât ne-am propus să facilităm, în primul rând, „îmbunătățirea funcționalității sociale” prin utilizarea unor resurse culturale. Am ales tema carității din două considerente: pentru semnificația fenomenului (care implică altruism și solidaritate) dar și pentru că în luna decembrie urma a se sărbători Crăciunul, moment în care penitenciarul urma a fi prezent în comunitate prin diverse acțiuni).

Pentru a crește efectul unui act întreprins (mai ales în condiții de transmitere a unor valori – respectiv caritatea - în scopul producerii unui efect de reeducare) este necesară o bună cunoaștere a fenomenului social (respectiv caritatea) în baza a două principii, care sunt fundament al sociologiei acțiunii: primul - caritatea este rezultat al unor acțiuni întreprinse, al unor credințe formate (de ajutorare a semenului, de dovedire a iubirii aproapelui etc.) și al unui comportament social, al doilea – necesitatea pentru cel ce analizează fenomenul de a regăsi sensul comportamentelor individuale aflate la originea lui¹⁰.

La alegerea modalității de lucru s-au avut în vedere caracteristicile psiho-sociale ale grupului și obiectivele stabilite. Categoria de persoane vizată de intervenția psiho-socială era reprezentată de 20 de persoane private de libertate, de sex masculin, cu vârstele cuprinse între: 21 și 60 de ani (5 persoane cu vârsta cuprinsă între 21–30 ani, 11 persoane între 31-40 ani, 3 persoane între 41-50 ani și 1 persoană între 51-60 ani).

Astfel, a fost planificată și derulată activitatea *Caritate-Societate-Familie* luna decembrie 2018, scopul propus în desfășurarea programului fiind de a modela un comportament social, dezirabil, declanșator al atitudinilor solidare în societate.

Intervenția realizată a urmărit patru aspecte și anume: (1) evaluarea percepției de către deținuți a noțiunii de caritate (administrarea unei fișe de evaluare); (2) sensibilizarea față de probleme sociale cu care se confruntă alte persoane prin intermediul ședințelor de dezbatere pe tema carității (dezbaterile au avut și rolul de a facilita întărirea unor valori, care să se păstreze și după redobândirea libertății), (3) realizarea de produse, ca acțiune de implicare caritabilă și (4) evaluarea activității derulate.

Parteneri în acțiune au fost Penitenciarul Brăila și Biblioteca Județeană Panait Istrati Brăila. Au participat la implementarea programului șapte specialiști (3 asistenți sociali, 3 educatori, 1 bibliotecar).

S-au desfășurat trei sesiuni de lucru cu grupul de beneficiari, cu durata de câte două ore fiecare.

Prima sesiune a debutat cu evaluare inițială - fiind administrată o fișă cu întrebări pe tema carității, în scopul identificării nivelului de informații referitoare la caritate, a resursei interne pentru acte de caritate, în vederea sensibilizării participanților față de dificultățile semenilor, respectiv conturarea unei sensibilități/disponibilități de a se implica în acțiuni caritabile. Au urmat discuții pornind de la prezentarea unui scurt istoric al carității și analizarea semnificației carității, cu scopul de a produce sensibilizarea grupului ținând la vedere la necesitatea și importanța unei conduite caritabile în societate.

⁹ Iluț, P., (2004), *Valori, atitudini și comportamente sociale*, Iași, Ed. Polirom, p. 17.

¹⁰ Neamțu, G., (coord.), (2003), *Tratat de asistență socială*, Iași, Ed. Polirom, p. 111-168.

Cea de a doua sesiune de lucru cu grupul a constat în prezentarea prin expunere verbală a formelor pe care le îmbracă fenomenul carității și oferirea de exemple de acte de caritate prin prezentarea biografiei unor persoane care au desfășurat acte caritabile pentru semenii lor (Maria Tereza și filantropii brăileni - soții Ana și Nedelcu Chercea). A treia sesiune de lucru a constat în dezbaterile importanței acțiunilor de caritate și a contribuției pe care fiecare o poate aduce (prin implicare ca donator sau alăturarea în cadrul unor campanii filantropice).

Fiecare sesiune de lucru, în care a fost abordată tematica caritate a fost continuată cu activitatea de realizare a unor brăduți artizanali, ce au făcut obiectului gestului al persoanele private de libertate în cadrul ieșirii în comunitate, respectiv la un cămin pentru persoane vârstnice. Au fost realizați șaiszeci de brăduți.

Activitatea a fost supusă unei evaluări, participanții exprimându-și punctul de vedere pe fișa de evaluare a activității, la încheierea acesteia.

Metodele folosite în lucrul cu participanții au fost: expunerea, discuțiile libere, executarea practică a brăduților, completarea fișelor de evaluare.

Instrumentele folosite pentru evaluare au fost: (1) Evaluare inițială - Identificarea nivelului de informații referitoare la caritate, a resursei interne pentru acte de caritate și (2) Evaluarea activității Caritate – Familie – Societate. *Evaluare inițială* - Identificarea nivelului de informații referitoare la caritate, a resursei interne pentru acte de caritate conținea 10 întrebări dintre care 4 întrebări deschise, 4 cu răspunsuri prestabilite și 2 dihotomice, semideschise. *Evaluarea activității Caritate – Familie – Societate* (la final de activitate) conținea 6 întrebări dintre care 4 închise (cu răspunsuri prestabilite) și 2 deschise. Pentru măsurarea unor itemi s-a utilizat scala de măsurare, cu intervale de la 1 la 10, unde 1 corespunde lui *nu mi-a plăcut deloc* iar 10 corespunde lui *mi-a plăcut foarte mult*.

REZULTATELE INVESTIGAȚIEI SOCIOLOGICE

La evaluarea inițială au participat 20 de persoane private de libertate. În dorința de a identifica imaginea pe care o au asupra carității li s-a cerut participanților să precizeze semnificația pe care o dau noțiunii. Li s-a adresat întrebarea: *Ce înseamnă pentru dvs. noțiunea de caritate?* Răspunsurile au fost libere, obținându-se o varietate de explicații, cuprinzătoare și edificatoare.

Astfel, 12 persoane au precizat semnificația: „a dăruia/a da /a oferi” (exemplificând: a da de mâncare, haine, dulciuri, jucării celor nevoiași, a oferi lucruri altor persoane, a oferi ceva cuiva; act de binefacere care include conceptul de a dăruia ceva). Pentru 12 persoane, caritatea înseamnă: „să ajut/a ajuta/ajutor” (pe cineva anume, cu rezultatul: mă simt foarte mândru; ajutor dat oamenilor/nevoiașilor/prieteni, a ajuta pe cel de lângă tine în orice împrejurare, a ajuta o persoană care cere ajutorul, un gest, un act voluntar). Din perspectiva a 4 persoane „ajutorul sau dăruirea implică a nu se cere ceva în schimb”, cel care ajută o face „fără pretenții materiale”. Alte definiții date de câte o persoană au fost: „să fiu mai bun”, „un serviciu foarte apreciat de mine”, „dacă eu am ceva anume aș vrea să aibă și aceea persoană”, „a fi aproape la bine și la rău”, „bunătate”, „recompensă sufletească”, „a face ceva”, „a primi, a beneficia de ceva”, „un gest mai bun”.

Aprofundând analiza percepției carității accentuând asupra evaluării utilității carității din perspectiva persoanelor private de libertate s-a formulat întrebarea: *Din punctul dumneavoastră de vedere caritatea este utilă în societate?* cerând respondenților să argumenteze fiecare răspuns.

Răspunsul unanim a fost afirmativ. În analiza argumentației constatăm că se conturează două tendințe, una din perspectiva actului de a ajuta în beneficiul omenirii (a celor din jur) și cealaltă, din perspectiva beneficiului personal (pentru binele personal).

Considerând actul de caritate din perspectiva *beneficiului pentru omenire*, respondenții au formulat argumente de genul: „m-aș pune în pielea unei persoane care are nevoie de ajutor și n-aș putea să stau cu mâinile în sân”; „sunt mulți oameni săraci”; „oferim speranță celor din jur”; „am uitat să-l vedem pe cel de lângă noi” (câte o persoană), „ajută persoane care au nevoie” (2 persoane), „mai este nevoie de așa ceva în țara noastră”, „este benefic un ajutor din partea cuiva pentru cei neajutorați”, „unele persoane chiar au nevoie de ajutor” (câte o persoană).

Din perspectiva *beneficiului personal*, răspunsurile oferite sunt: „reprezintă sănătate spirituală”, „avem ocazia de a bucura niște persoane cu nevoi”, „atunci când există, oamenii sunt mai buni și implicit, dăruind câștigi iubire, însă nu obligatoriu”, „toți avem nevoie de un asemenea act” (câte o persoană).

Actul caritabil este văzut ca ceva pozitiv, fie că este privit ca gest, faptă sau conduită: „este bine să ajuti pe cineva” (3 persoane), „să fim mai buni”, „este un gest frumos și ajutător”, „este o faptă bună” (câte o persoană).

Pornind de la sinonimul cuvântului caritate și anume generozitate, am solicitat respondenților să precizeze prin răspuns liber, *Ce înseamnă a fi generos*. Răspunsurile au fost: „a ajuta (8 persoane) unii participanți completând răspunsul: „să ajutăm pe cel ce n-are”, „a ajuta toate persoanele care îți cer ajutor și să ai puterea să-i înțelegi pe toți”, „să ajuti oamenii”, „a ajuta necondiționat”.

O altă semnificație pentru generos este: „a dăruia/a da/a împărți /a oferi” - 11 persoane au oferit acest răspuns, unele completând: „a da la cineva, fără a cere altceva în schimb” (1 persoană), „să fii generos, darnic cu celelalte persoane”, „a împărți cu ceilalți ce ai” (câte 2 persoane), „a dăruia (3 persoane), „a dona”, „a da din puținul nostru și altora”, „a oferi persoanelor din anumite ajutoare și anumite nevoi pe care nu și le permit” (câte o persoană). Alte persoane au apreciat că a fi generos înseamnă: „să fii bun cu cineva” (5 persoane), „să respecti”, „să vorbești frumos”, „să fii ascultător”, „prietenos”, „să acordăm atenție celor din jur”, „dispus a renunța la propria avuție în scop caritabil”, „a fi sufletist”, „a fi de folos”, „a înțelege” (câte o persoană).

Receptivitatea față de acțiuni de caritate petrecute în timp este ridicată, 19 persoane din cele 20 oferind cel puțin un exemplu. La solicitarea de a da *exemple de acțiuni de caritate despre care au auzit* s-au înregistrat mențiuni cu referire la categorii de persoane care au fost obiectul actului de caritate (copii, oameni în vârstă, familii fără adăpost, sinistrați) cât și organizații sau persoane caritabile (Crucea Roșie, UNICEF, Gigi Becali). Actul caritabil menționat consta în oferirea de bunuri (jucării și haine pentru copii, donarea banilor, construcția de case, donarea de bunuri) s-au de acțiuni („să îl înveți numai de bine pe copil”, ajutor oferit sinistraților, să fii alături de o persoană la nevoie, lupta împotriva cancerului, „a munci pentru a ajuta alte persoane”, „la aziluri de bătrâni, grădinițe, spitale”). Organizații implicate în acte de caritate au fost menționate pentru „acțiune de caritate pe tot parcursul anului” (Crucea Roșie, UNICEF) iar Gigi Becali este privit ca fiind un filantrop pentru acțiunile sale de „construire a unui cartier”, „tirurile de alimente! Și pentru faptul că „a donat mulți bani și a construit case la nevoiași”.

În vederea identificării resursei interne pentru acte de caritate s-a urmărit identificării zonelor de sensibilitate ale deținuților față de categorii sociale aflate în dificultate și disponibilitatea de a ajuta (din milă și din mărinimie). Astfel, la întrebarea *Cel mai mult vă impresionează* (cu răspunsuri prestabilite) grupul cercetat a înregistrat cea mai mare sensibilitate pentru *o persoană care are mulți copii și nu are bani să-i crească* (6 răspunsuri) și pentru *o persoană care nu are ce mânca* (4 răspunsuri). Celelalte categorii care impresionează sunt: *o persoană care este foarte bolnavă* (3 răspunsuri), *persoana care nu are locuință* (2 răspunsuri), *persoana vârstnică* (2 răspunsuri), *un copil care cerșește* (1 răspuns), și *persoana care nu are posibilități* (acesta fiind un răspuns adăugat de un respondent). Un respondent nu a oferit nici un răspuns.

Mila fiind un sentiment trăit și recunoscut de către oameni, a fost ales pentru evaluarea disponibilității pentru actele de caritate ale persoanelor private de libertate, considerându-se că aceasta declanșează o reacție emoțională de tip altruist. La întrebarea: *În general, vă este milă când vedeți pe cineva confruntându-se cu greutăți?* 17 persoane au răspuns afirmativ, 3 alegând răspunsul negativ. Răspunsurile pozitive au fost motivate în cele mai multe cazuri prin comparare cu propria situație sau experiență trăită („pentru că și eu am trecut și am să mai trec prin acele greutăți”, „știu cum este să înduri”, „și eu am fost în astfel de situații și înțeleg prin ce trece celălalt”, „se chinuie mai mult ca mine”, „realizez că am fost binecuvântat având mai mulți ca alții”, „îmi dau seama cât este de greu”, „mă gândesc la mine cât de greu este în astfel de situații”). În alte 4 situații mila se naște din aprecierea celuilalt ca fiind lipsit de posibilități (nevoiaș). Alți respondenți au invocat motivații cu valoare generală, filosofică: „este foarte greu să nu ai un mic ajutor”, „fiecărei persoane îi este greu în astfel de situații”, „nici un suflet nu ar trebui să fie chinuit, toți putem trece prin astfel de probleme”. Răspunsurile negative (ale celor care nu simt mila) sunt motivate astfel: „greutățile fac parte din drumul nostru către maturizare”, o persoană consideră că nu are milă „pentru cel ce este leneș și nu vrea să muncească”, iar alt respondent explică lipsa sentimentului de milă ca un revers față de reacția celorlalți („nimănui nu îi este milă de mine”).

Disponibilitatea de a ajuta pe cineva, doar din mărinimie (fără a aștepta ceva în schimb) are următoarea structură la grupul investigat: ca act intrinsec (fel de a fi sau efecte psihice) al respondentului („așa este felul meu de a fi, fără a aștepta ceva în schimb”, „sunt un om milos și cu frica de Dumnezeu”, „când ajuti te simți împlinit sufletește”, „mă face să mă simt mai bine, mai util, mai bun”, „m-aș simți bine ajutând pe cineva care ar avea nevoie”) sau ca act necesar societății, care coordonează existența umană („este necesar să ajutăm cu toată inima”, „sunt multe persoane nevoiaș”, „are nevoie de ajutor și nu are posibilități să-mi înapoieze”, „un gest mărinimos este mereu frumos și binevenit” „e bine să ajuti în viață pentru că la rândul meu o să am nevoie vreodată”). S-au înregistrat și erori de înțelegere a întrebării, 9 persoane oferind răspunsuri la timpul trecut, pentru acțiuni deja făcute.

În privința *disponibilității de implicare în acțiuni de caritate*, majoritatea grupului a răspuns afirmativ, o persoană nefiind dispusă să se alăture acțiunilor de caritate (deoarece „nu îmi stă în caracter”).

Unii respondenți sunt dispuși să se implice pentru faptul că le place să ajute și pentru că au dorința de a ajuta pe alții care au nevoie (7 persoane), alți respondenți sunt motivați de înțelegerea situației celuilalt aflat în dificultate („este foarte greu să treci prin acele situații”, „pentru că alții n-au posibilități”). Alte motivații (6 persoane) pornesc de la impactul pe care îl poate avea implicarea sa („prin gestul meu cineva va fi fericit”, „a-mi spăla tot ce am greșit”, „ajutând înveți să fii generos, respectuos, să devii mai bun”, „știu că fac un bine cuiva, ajut pe cineva”, „pentru că e bine ceea ce fac/benefic”). O persoană are încredere în astfel de acțiuni („cred în aceste acțiuni nobile”) iar alta are chemarea interioară – „simt nevoia să fac fapte bune”.

Tipurile de acțiuni în care sunt dispuși să se implice sunt dominate de actul de a dona. La întrebarea *Dintre acțiunile de mai jos, în care ați fi dispuși să vă implicați?* (răspunsurile fiind prestabilite), 16 respondenți au ales *să donez bunuri (haine, mâncare, obiecte de uz casnic)*. Un număr de 10 persoane au optat pentru răspunsul *să particip ca voluntar în proiecte caritabile*, 9 persoane pentru *să ofer o sumă mică de bani* și pentru *să spun o vorbă bună*. Au ales răspunsul *să organizez acțiuni caritabile* un număr de 6 persoane, iar o persoană a optat pentru răspunsul *nu aș face nimic*.

La evaluarea finală au participat 18 persoane, înregistrându-se două absențe. Evaluarea finală a urmărit măsurarea următorilor itemi: corelația temei cu interesele/preocupările participanților, evaluarea prezentării generale, evaluarea prezentării personalităților caritabile/filantropice, evaluarea activității practice, evaluarea activității de

consemnare a opiniilor în cadrul chestionarelor, consemnarea elementelor de noutate, măsura în care tematica a produs influențe pozitive asupra participanților și evaluarea prestației lectorului.

Raportat la interesele participanților acești au apreciat că tema abordată se pliază pe interesele/preocupările lor, *foarte mult* pentru 13 participanți, *destul de mult* pentru 3 și *nici mult, nici puțin* pentru 2 participanți. Nu s-au înregistrat opțiuni pentru varianta de răspuns *puțin* sau *deloc*.

Au fost supuși măsurării următorii indicatori: prezentarea generală despre caritate, prezentarea personalităților caritabile/filantropice, activitatea practică, activitatea de completare a instrumentelor, scala de măsurare fiind de la 1 (*nu mi-a plăcut deloc*) până la 10 (*mi-a plăcut foarte mult*).

A plăcut foarte mult prezentarea generală despre caritate unui număr de 12 persoane (care au dat nota 10); 2 persoane au apreciat cu nota 9, 3 persoane au notat cu 8 și 1 persoană cu 7. Media aprecierilor este: 9,38.

Informațiile oferite despre personalități (cu exemple de personalități: Maria Tereza și Maria și Nedelcu Chercea) a fost apreciată pozitiv: 10 persoane au acordat nota 10, 3 persoane nota 9, 2 persoane nota 7 și 1 persoană 5. Media: 9,0

Activitatea practică de realizare a brăduților: a plăcut destul de mult, neînregistrându-se aprecieri sub 8: 14 persoane au fost foarte încântate (nota 10), 3 au apreciat cu 9 și 1 persoană cu 8. Media de apreciere este: 9,72

Activitatea de consemnare a opiniilor prin completarea fișelor de evaluare nu a displăcut: pentru 11 persoane a plăcut foarte mult (10), 2 persoane au acordat 9, 3 persoane au apreciat cu 8 și 2 persoane au apreciat cu 7. Media: 9,22

Întrebați dacă consideră că au învățat ceva nou din această acțiune toți respondenți au răspuns afirmativ. Argumentarea răspunsurilor au fost sub forma: Da, am învățat despre măicuța/Maria Tereza – 5 persoane, Da, am învățat despre personalitatea din Brăila, Nedelcu Chercea – 3 persoane. Alte răspunsuri au fost: „dăruind devenim mai buni”, „am învățat că este bine să mă implic în orice situație”, „elementul practic, brăduțul”, „este bine să ajuți pe cei necăjiți și neajutorați”, „am învățat să fim mai buni și mai darnici, „să apreciem pe cei din jur și pe cei nevoiași”, „am învățat să dăruiesc din puținul meu și celor ce n-au”, „întotdeauna este ceva nou de la caritate. Voluntariatul, dorința de a ajuta pe cei cu nevoi”. Un număr de 3 persoane nu au oferit nici un argument.

În ceea ce privește măsurarea efectului posibil produs asupra participanților, aceștia apreciază că au fost influențați în bine în cadrul activității dedicate carității. Li s-a adresat participanților întrebarea „Considerați că tema carității abordată în cadrul celor 3 întâlniri v-a influențat în bine disponibilitatea de a vă implica în acțiuni caritabile în viitor: (*deloc foarte mult*), răspunsurile primite fiind: 12 au apreciat foarte mult (10), 3 au apreciat cu 9, 1 cu 8 și 1 cu 7. O persoană consideră că nu a fost influențată deloc (corelat cu răspunsul de la altă întrebarea aceasta consideră că fiecare trebuie să se descurce singură). Media valorilor date este 9,05.

Un alt element evaluat a fost modul în care lectorul a susținut tema pe parcursul celor trei zile de activitate: Aprecierile au fost favorabile: 14 participanți au acordat 10 (mi-a plăcut foarte mult) și 4 participanți au apreciat cu 9. Media rezultată: 9,77.

În finalul evaluării participanții au avut posibilitatea de a adăuga alte comentarii. Acestea au arătat că le-a plăcut activitatea (1 persoană) și că ar dori să participe la alte activități, dorindu-și să se organizeze cât mai multe activități de acest gen și altele (6 persoane). Au precizat că nu au comentarii 6 persoane, iar 5 nu au oferit nici un răspuns.

CONCLUZII

Specificul lucrului cu persoanele private de libertate impune ca acțiunile de intervenție multidisciplinară să fie planificate și organizate în cadrul unui proiect, indiferent dacă acesta este de mare sau mică amploare. Acțiunile pe termen scurt asigură menținerea stabilității participanților și parcurgerea de către aceștia a întregului demers, cu număr mic de abandonuri și mai ales se atinge scopul propus: de a produce un efect care să aibă consecințe pozitive și după punerea în libertate.

Raportat la obiectivele propuse prin proiectul socio-cultural analizat aici extragem următoarele concluzii:

Noțiunea de caritate este cunoscută și definită corespunzător de către grupul participant. Astfel s-a lucrat pe un teren cunoscut și s-a realizat o readucere în prim plan a problematicii și a importanței de a manifesta atitudine caritabilă (aceasta facilitează creșterea sensibilității față de problemele oamenilor și poate fi un impuls inconștient ce determină controlul în fața tentației de a comite o nouă infracțiune). Tematica a corespuns cu interesele lor iar momentele cheie (prezentarea și discuțiile despre caritate, realizarea brăduților, evaluarea programului) au fost apreciate pozitiv.

Prin intervenția planificată (cu obiective și teme de lucru) s-a obținut creșterea sensibilității față de problematici sociale ce impun acte de caritate și identificarea disponibilității deținuților de a se implica în acțiuni caritabile, recunoscând beneficiile intrinseci ale acesteia. Ceea ce se constată la grupul de referință este acceptarea carității și din altă perspectivă, aceea a poziționării persoanelor participante la acest program pe o poziție de compasiune față de alte categorii aflate în dificultate, care se confruntă cu probleme mai mari și pe care ei le pot ajuta. Existența unui răspuns din partea unei persoane care apreciază că nu a avut loc o schimbare asupra se bazează pe credința acesteia că fiecare trebuie să se descurce singur și că nu-i stă în caracter. Acest răspuns necesită o analiză aprofundată a cauzalității unei astfel de atitudini (acest aspect nefăcând obiectul cercetării prezente) și a efectelor în societate.

Realizarea de produse (brăduții decorativi), ca acțiune de implicare caritabilă a fost foarte bine primită, participanții lucrând cu interes, pe măsura abilităților manuale. Componenta practică, similară unui procedeu specific muncii, a permis participanților să aibă satisfacția executării unui bun, care, prin prisma proiectului, are și valoare utilă (urmând să fie oferit cadou).

Per ansamblu, prin derularea proiectelor ce implică atitudini altruiste, sunt asigurate efecte pozitive și, cel puțin pe termen scurt, invită la o minimă reflecție asupra problematicii umane și asupra rolului pe care fiecare îl are de jucat în societate. Folosind resursele culturale și sociale ca instrumente de modelare a atitudinilor se obține o disponibilitate de implicare pozitivă în societate.

BIBLIOGRAFIE

- Béra, M., Lamy, Y., (2008), *Sociologia culturii*, București, Editura Institutul European.
- Bocancea, C., (2003), *Dimensiunea contextuală a asistenței sociale*, în Neamțu, G., (coord.). *Tratat de asistență socială*, Iași, Editura Polirom.
- Durnescu, I., (2009), *Asistența socială în penitenciar*, Iași, Editura Polirom.
- Giddens, A., (2001), *Sociologie*, București, Editura Bic ALL.
- Iluț, P., (2004), *Valori, atitudini și comportamente sociale*, Iași, Editura Polirom.
- Regneală, M., (2001), *Studii de biblioteconomie*, Constanța, Editura Ex Ponto.